

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ที่เข้ารับการบำบัดในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ค่ายฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต

สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินชีวิตก่อนเสพยาเสพติด

1.1 สภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการดำเนินชีวิตส่วนตัว ครอบครัว สังคม และการประกอบอาชีพการงาน พบว่า ผู้เสพยาเสพติดทั้งผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา และผู้ที่ประกอบอาชีพแล้วซึ่งส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพรับจ้าง หรือทำงานเป็นกะ ปัญหาสำคัญของการดำเนินชีวิตคือ ความเครียด ขาดการยับยั้งชั่งใจ ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ได้รับการเลี้ยงดูแบบตามใจ และปัญหาครอบครัว

1.2 เหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การติดยาเสพติดมี 2 ประการ คือ 1) การประกอบอาชีพเพื่อทำงานได้ทัน ไม่เหน็ดเหนื่อย ไม่ว่างนอน และทำงานได้ต่อเนื่องติดต่อกัน และ 2) เพื่อนชวนให้ทดลองเพื่อให้เกิดความสนุก เกิดความเครียด ทำตามอย่างเพื่อน ไม่ว่างนอนหรือไม่เหน็ดเหนื่อย และทำงานได้ทันมากขึ้น

2. กระบวนการในการดำเนินชีวิตของผู้ติดยาเสพติด หลังติดยาและก่อนเข้าสู่การบำบัด

2.1 สภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในการดำเนินชีวิต มี 3 ด้าน คือ 1) การดำเนินชีวิต พบว่า กลัวจะมีคนรู้ว่าติดยาบ้า ไม่กล้าคบเพื่อนต่างเพศ คู่รักหรือคู่สมรสขอแยกทาง รายได้ไม่เพียงพอ สำหรับผู้ที่คือนักเรียน/นักศึกษา มีการเที่ยวกลางคืนบ่อย ขาดเรียนเป็นประจำ และผลการเรียนต่ำลง 2) การทำงาน ระยะแรกขยันทำงานดี ไม่เหน็ดเหนื่อย ระยะหลังทำงานไม่ไหวจึงขาดงานบ่อย และ 3) รายได้ ระยะแรกมีรายได้เพิ่มขึ้น ระยะต่อมาเสพยามากขึ้นรายได้ไม่เพียงพอที่จะหาามาเสพ ระยะหลังทำงานไม่ไหว ขาดงานบ่อยทำให้รายได้ลดลง

2.2 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและการปรับตัว

2.2.1 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต มี 5 ด้าน คือ 1) ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวเป็นไปตามปกติ บางครอบครัวระยะแรกตกใจหรือโกรธ แต่ต่อมายอมรับได้ บางคนไปอาศัยอยู่กับเพื่อนที่หอพัก คู่รักหรือคู่สมรสขอแยกทาง 2) ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน พบว่าเพื่อนส่วนใหญ่ยังคงคบกันตามปกติ แต่มีบางคนแยกตัวออกไปไม่คบด้วย และเพื่อนบ้านมีท่าทีหวาดกลัว

3) การศึกษา ต้องออกจากโรงเรียน/สถาบันการศึกษาที่ศึกษาอยู่ 4) อารมณ์ เกิดความสนุกสนาน บรรเทาความไม่สบายกายไม่สบายใจ 5) สุขภาพ เกิดอาการทางจิตใจ คือ คุ้มคั่ง เห็นภาพหลอน คิดว่าจะมีคนมาทำร้าย วิตกกังวลหวาดระแวง นอนไม่หลับ เครียด และอาการร่างกายคือสุขภาพเสื่อมโทรม

2.2.2 การปรับตัว จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา ต้องหลบซ่อนครูฝ่ายปกครองและตำรวจ ขาดเรียนในวันที่มีการตรวจปัสสาวะ ขาดเรียนและหลบอยู่บ้านเพื่อน 2) ผู้ที่ทำงานแล้ว ระยะแรกจะขยันทำงาน เมื่อเสพยามากขึ้นจะไปทำงานไม่ไหว และขาดงานบ่อย

3. กระบวนการที่นำมาสู่การบำบัด

3.1 จุดหักเหที่นำมาสู่การบำบัด มี 3 ลักษณะ คือ ผู้เสพยาถูกตำรวจจับและส่งเข้ารับการบำบัด บิดาหรือมารดาส่งตัวเข้ารับการบำบัด และผู้เสพยาต้องการเลิกเสพยาเอง

3.2 ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจเข้ารับการบำบัด มี 5 ปัจจัย คือ 1) ครอบครัว พบว่า บิดามารดาารู้สึกเป็นทุกข์ อยากให้เลิกเสพยา กลัวว่าจะถูกตำรวจจับและติดคุก อยากให้กลับไปศึกษาเล่าเรียนใหม่ คิดต่อสถานบำบัดให้ สนับสนุนให้เข้ารับการบำบัด และให้อภัย 2) อาชีพ พบว่า นายจ้างดักเตือนหรือขู่ว่าถ้าไม่เลิกเสพยาจะเลิกจ้าง ไม่อยากเสียงานดี ๆ ไม่อยากถูกไล่ออกจากงาน 3) คู่รัก ต้องการให้เลิกเสพยา และพร้อมที่จะให้อภัย 4) ความต้องการเลิกเสพยาเพราะ ไม่อยากให้บิดาหรือมารดาเสียใจและเป็นทุกข์ อยากกลับไปศึกษาเล่าเรียนใหม่ 5) นโยบายรัฐบาลมีการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง กลัวว่าถ้าไม่เลิกจะเดือดร้อน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การดำเนินชีวิตก่อนเสพยาเสพติด

1.1 สภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการดำเนินชีวิตส่วนตัว ครอบครัว สังคม และการประกอบอาชีพการงาน พบว่า ผู้ที่เข้ารับการบำบัดมีทั้งที่เป็นเยาวชน อายุต่ำกว่า 18 ปี และผู้ใหญ่ รวมจนถึงผู้สูงอายุ แสดงให้เห็นการกระจายตัวของผู้เสพยาบ้าในประเทศไทย มีทุกกลุ่มอายุทั้งผู้ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และผู้ใหญ่ที่ประกอบอาชีพแล้ว สาเหตุการใช้ยาบ้าอาจเนื่องมาจากอยากทดลองใช้ อยากรู้รสชาติ คลอดจนเพื่อนชักชวน ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีความตึกะนอง ขาดความยับยั้งชั่งใจ และมีปัญหาด้านความมั่นคงทางจิตใจ ปัญหาครอบครัว ปัญหาทางอารมณ์ อาชีพก่อนใช้ยาบ้าผู้วิจัยได้แบ่งอาชีพก่อนใช้ยาบ้า ดังนี้ คือ อาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้าง ไม่มีอาชีพ และกำลังศึกษาอยู่ สถานภาพสมรส มีทั้งโสด และหย่าร้าง สาเหตุที่หย่าร้าง เนื่องจากปัญหาการใช้ยาบ้า คู่สมรสไม่พอใจที่ใช้ยาบ้า และรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ

มีปัญหาครอบครัวจึงขอแยกทาง ระยะเวลาในการใช้ยาบ้า 1 - 3 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัก สมพงษ์เจริญ และคณะ (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาความเคลื่อนไหวของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด ในการดำเนินชีวิตภายหลังการเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาภายใต้นโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล ของสถานีนามัยหนองสาคี ด้าบลคอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ศึกษากรณีผู้ติดเฮโรอีน (ยาบ้า) สถานีนามัยหนองสาคี กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ มีอาชีพทำงานในโรงงาน ทำงาน และอื่น ๆ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเรียม คอรอมาน (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาผลการประยุกต์ใช้โปรแกรมการรักษาแบบกาย จิต สังคม ที่มีต่อคุณภาพชีวิตในผู้ติดยาเสพติด พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะหลากหลายโดยที่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ประถมศึกษา และอาชีวศึกษา มีอาชีพพนักงานบริษัท ห้าง ร้าน และว่างงาน

1.2 เหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การติดยาเสพติด

แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ การใช้ยาบ้าเพื่อการประกอบอาชีพ โดยใช้เพื่อให้งานได้มากขึ้น ไม่เหน็ดเหนื่อย และเพื่อนชวนให้ทดลอง ทั้งนี้อาจ เพื่อความสนุก ความลึกลับ เพื่อให้เป็นสายซายยาให้ เพื่อหารายได้มาเสพยา การเอาอย่างเพื่อน ไม่ว่างนอน โดยแหล่งที่ซื้อขายมักอยู่ในชุมชนที่พักอาศัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุจน์ อุทธา (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง อุปนิสัย การดื่มและแบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กเยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายหลังนโยบายคุ้มครองเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเยาวชนในสถานศึกษา ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า การดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กเยาวชน เหตุผลการดื่มคืออยากลอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อติสร วิศาล (2545, หน้า 10 – 11) ได้กล่าวถึงการติดยาเสพติดไว้ว่า เกิดจากการทดลองใช้ คือใช้ชั่วคราวชั่วคราวเป็นระยะสั้น ๆ ด้วยความอยากรู้ อยากลอง หรือต้องการประสบการณ์แปลกใหม่ ใช้เพื่อความบันเทิง เป็นการใช้เพื่อการเข้าสังคม การใช้ตามสถานการณ์ เช่น นักเรียนใช้ในเวลาสอบ คนขับรถบรรทุกใช้ในเวลางาน เป็นการใช้สืบเนื่องทำให้มีการใช้ยาเสพติดเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและความถี่ และการใช้ยาเสพติดเป็นระยะเวลายาวนานจนกลายเป็นติดยาทางกายและทางใจ และเมื่อไม่ใช้ยาเสพติดจะมีการเจ็บปวดเนื่องจากการถอนพิษยาหรือหยุดยา

2. กระบวนการในการดำเนินชีวิตของผู้ติดยาเสพติด

2.1 สภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในการดำเนินชีวิต ผู้เสพยาทั้งหมดมีความรู้สึกกลัวคนอื่นรู้ว่าตัวเองเสพยาบ้า กลัวการคบเพื่อนต่างเพศ ทั้งนี้เนื่องจากถ้าหากมีคนอื่นรู้จะแสดงความรังเกียจ ไม่คบหาด้วย หวาดกลัวว่าตนเองจะทำร้าย หรือขโมยทรัพย์สิน เพื่อนำเงินไปซื้อยาบ้า หรือนำเรื่องไปแจ้งกับตำรวจ และถูกดำเนินคดี แต่บางคนก็หวังผลของฤทธิ์ยาเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน เนื่องจากฤทธิ์ของยาจะกระตุ้นประสาทให้ตื่นตัวตลอดเวลา ทำงานได้อย่างไม่เหน็ด

เหนื่อย ไม่่วงนอน ขยันขันแข็ง ทำให้ผู้ใช้แรงงานในการประกอบอาชีพส่วนหนึ่งหันมาใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้า จนติดและไม่สามารถเลิกได้ และต้องเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ จนสุขภาพกายเสื่อมโทรม หมดงานบ่อ และต้องใช้เงินเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในการซื้อยาเสพติดมาเสพ ซึ่งกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของครอบครัว ดังนั้นผู้รัก หรือผู้สมรสจะห้ามปราม และในที่สุดขอแยกทางเนื่องจากทนรับสภาพความเป็นอยู่ไม่ไหว ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของสถาบัน National Institute of Drug Abuse (NIDA) (Allen, 1996) ที่กล่าวว่า ยาบ้าเป็นยาเสพติดซึ่งอยู่ในกลุ่มของยาที่ใช้เป็นตัวกระตุ้น (Stimulant) ยาบ้ามีผลมากมายต่อสมองและร่างกาย ผลกระทบระยะสั้น คือ ทำให้มีการเพิ่มความตื่นตัว ไม่่วงเหงาหาวนอน เพิ่มกิจกรรมทางร่างกายให้ขยันและทำงานได้มากขึ้น ลดความอยากอาหาร การหายใจอ่อนลง ความร้อนในร่างกายสูงขึ้น ใจตึงกระตุก และอีกกลุ่มหนึ่งที่ใช้ฤทธิ์ของยาบ้า เพื่อความสนุก เพลิดเพลิน มีเมามา สามารถเที่ยวได้ทั้งคืนเป็นต้น และจากประสบการณ์ สภาพชีวิต และพฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติด ได้รับผลกระทบในทางลบเป็นอย่างมากทั้งจากทางตรงและทางอ้อม ทางตรง คือ ผลกระทบเกิดจากตัวเองโดยตรง สัมผัสและรับรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งจากสุขภาพที่แย่ลง การเรียนหรือหน้าที่การงานที่แย่ลงจนถึงต้องออกจากการเรียนหรือออกจากงาน เกิดสภาวะจิตใจที่เสื่อมถอย หงุดหงิด อารมณ์ร้อน ไม่มีเหตุผล หวาดระแวงไม่กล้าเผชิญหน้ากับสิ่งรอบข้าง ต้องเก็บตัวอยู่คนเดียว ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ในทางอ้อมผู้ที่ได้รับผลกระทบในทางลบด้วยก็คือ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง หรือผู้ปกครอง

2.2 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและการปรับตัว จากการที่กลุ่มตัวอย่างเสพยาบ้าส่งผลสภาพจิตใจทั้งต่อตนเอง คือ ทุกคนเก็บตัว ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง มีอาการซึมเศร้า และต่อสมาชิกในครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่สภาพครอบครัวไม่อบอุ่น ไม่มีความสุขในครอบครัว และภายหลังจากทราบว่ากลุ่มตัวอย่างติดยาบ้า หรือถูกดำเนินคดี ทุกคนในครอบครัวปวดร้าวจิตใจ เสียใจ ซึมเศร้า บางครอบครัวระยะแรกตกใจหรือโกรธ แต่ต่อมายอมรับได้ ส่วนความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน พบว่าเพื่อนส่วนใหญ่ยังคบหากันปกติ เนื่องจากเป็นเพื่อนกลุ่มเดียวกัน แต่บางคนก็แยกตัวไปคบหาด้วย ดังนั้นผู้ติดยาบ้าส่วนใหญ่จึงมีสภาพสังคมที่จำกัดอยู่เฉพาะภายในกลุ่ม เช่น ภายในชุมชนแออัด ชุมชนประมง ที่มีการใช้ยาเสพติดจนเห็นเป็นเรื่องปกติ การยอมรับในสังคมที่อาศัยอยู่ทำให้ผู้ติดยาเสพติดประเภทยาบ้าไม่รู้สึกแปลกแยกออกจากสังคม ส่วนด้านการศึกษา อารมณ์ และสุขภาพนั้น พบว่า นักเรียน นักศึกษา มักถูกไล่ออกจากสถานศึกษา เนื่องจากถูกจับได้ว่าเสพยาเสพติด และถูกตักเตือนหลายครั้ง แต่ไม่สามารถเลิกได้ แต่บางคนสาเหตุของการติดสิ่งเสพติด มาจาก ตัวผู้เสพเองที่บางคนมีสภาพร่างกายที่อ่อนแอลงตามอายุ ไม่สามารถทำงานหนัก หรือทนสภาพการทำงานที่เหนื่อย ว่งง จำเจ เปียก เหม็นได้ มีความต้องการทางจิตใจ ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง พึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ มีความวิตกกังวลสูง พยายามที่จะหนี

ปัญหาภายในครอบครัว และมีความเชื่ออย่างผิดๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเรียบ วัฒนธำรงค์ (2541, หน้า 161-162) กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติดยาบ้าว่า มักจะมีปัญหาในการควบคุมอารมณ์เมื่อขาดยาจะมีความรู้สึกก้าวร้าว มักมองข้อบกพร่องของคนอื่นไม่ยอมรับความจริง และมีผลทำให้มีความวิตกกังวลหลายด้าน เช่น วิตกกังวลเรื่องสัมพันธ์ภาพกับสมาชิกภายในครอบครัว พ่อแม่ พี่น้องจะถูกมองว่าเป็นปัญหาของสังคม ถูกมองด้วยสายตาที่เหยียดหยาม ถูกนิทาว่ากล่าวจากชุมชน เพื่อนบ้าน ความหวาดระแวงที่มีต่อตัวผู้เสพยา การไม่ไว้วางใจใจ ทำให้สังคมแคบลง ไม่มีทางเลือกมากนักหรืออาจจะไม่มีเลย คนติดยาจะต้องไปอยู่ในสังคมของพวกติดยาด้วยกัน ทำให้ยากต่อการบำบัด และการนำไปสู่การเสพยา ไม่สามารถรักษา ให้หายขาดได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เอลเลน (Allen, 1996) กล่าวว่า การขาดทักษะในการเผชิญปัญหาที่แรงกดดันจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่นำไปสู่การใช้ยาเสพติด ความถี่ในการอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงที่นำไปสู่การใช้ยาเสพติดในอดีต การทำหน้าที่บกพร่องของครอบครัวและการขาดแรงสนับสนุนทางสังคม เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการกลับไปติดยา ซึ่ง โจ และ คณะ (Joe & Colleagues, 1991) กล่าวว่า การไม่เป็นที่ต้องการของครอบครัวและสังคมเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้กลับไปติดยาอีก ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย ธรรมสังการ (2541) ที่ศึกษาถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับการติดยาเสพติดและยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาในศูนย์การบำบัดยาเสพติดภาคใต้ โดยใช้การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ติดยาเสพติดจำนวน 30 คน จากผลการวิจัยพบว่าสภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์คือ จุดเริ่มต้นของการนำไปสู่การทดลองเสพยา เช่น ครอบครัวที่บิดามารดามีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ ครอบครัวที่มีปัญหาการหย่าร้าง ครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดาเสียชีวิต และครอบครัวที่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนลูกอย่างเพียงพอ ส่วนการศึกษาที่สนับสนุนปัจจัยทางสังคมอีกด้านหนึ่ง คือผลจากการศึกษาของผ่องพรรณ อินเล็ก (2542) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพยา ยาเสพติดประเภทเฮโรอีนของผู้ป่วยในศูนย์บำบัดปัสคธานี ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม 2542 โดยใช้แบบสอบถามถึงสาเหตุการกลับไปเสพยา จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสังคมที่สำคัญที่สุด คือ การกลับไปอยู่ในแหล่งชุมชนที่มีการเสพยาและจำหน่ายยาเสพติด

การปรับตัว หลังจากติดยาเสพติดแล้ว ผู้เสพยาจะมีพฤติกรรมหลบซ่อน คุ้ยฝายปลกครอง และตำรว เนื่องจากกลัวถูกครุหรือตำรวจำได้ กลัวถูกดำเนินคดี โดยมีทั้งสาย หรือกลุ่มเพื่อนคอยมาบอกว่าวันไหนที่จะมีการตรวจปัสสาวะ ซึ่งวันนั้นจะขาดเรียนและมักหลบอยู่ตามหอพักหรือบ้านเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งบางครั้งก็ไม่ทราบล่วงหน้าและถูกตรวจจับได้ ซึ่งในครั้งแรก ๆ สถานศึกษาจะดักเตือน แต่เมื่อไม่สามารถเลิกได้ก็ให้ออกจากสถานศึกษา ซึ่งต่อมาถูกตำรวจับและถูกส่งเข้ารับการบำบัดต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2545, หน้า 31) ที่กล่าวว่า ยาเสพติดที่มีฤทธิ์กระตุ้นประสาท กดประสาท หลอนประสาท และออกฤทธิ์ผสมกัน บางคนจึงมีความ

เชื่อผิด ๆ ว่ายาเสพติดจะช่วยแก้ปัญหาของคนได้ มีความอยากรู้อยากลอง เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ติดยาเสพติดได้ง่าย โดยเฉพาะวัยรุ่น มีความตึกะนอง หรือเกร โดยสันดาน ถ้าหากเกรโดยสันดานเพราะขาดการเหลียวแลจากสังคม มักเกิดความรู้สึกที่เป็นปฏิกิริยาต่อสังคมได้บุคคลเหล่านี้มักพยายามทำสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความถูกต้องของสังคม ส่วนประเภทตึกะนองทั้งที่รู้ว่ายาเสพติดเป็นสิ่งที่ให้โทษ แต่ด้วยความตึกะนอง กลับแสดงความเก่งกล้าของตนเองเพื่ออวดเพื่อนฝูง อวดเพื่อนต่างเพศ หรือเพื่อให้เข้ากับเพื่อนฝูงได้ การเสพยาเพียงชั่วครั้งชั่วคราวสามารถทำให้ผู้เสพติดนั้น กลายเป็นผู้ติดยาเสพติดไปในที่สุด โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา พัฒนากำจร (2545) เรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักเรียน นักศึกษาในจังหวัดราชบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีที่พักใกล้แหล่งขายยา 1-3 แห่งมีร้อยละ 29 และมากกว่า 3 แห่งมีร้อยละ 6 ส่วนที่ไม่ทราบว่ามีพบร้อยละ 65 และที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดมีเพียงร้อยละ 3 การใช้สารเสพติดของบุคคลในครอบครัวและเพื่อน พบว่าบิดามารดาและญาติติดยาร้อยละ 22 3 และ 5 ตามลำดับ บิดาติดยาหรือร้อยละ 6 และมีการใช้ยาบ้าในที่นี้ร้อยละ 3 ทุกคนมีเพื่อนที่ใช้ยาบ้าตั้งแต่ 1-50 คน (เฉลี่ย 10 คน) โดยในกลุ่มผู้ติดยาจะมีมากกว่ากลุ่มไม่ติดยา ในส่วนของครอบครัวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกันร้อยละ 82 หย่าร้างหรือแยกกันอยู่ร้อยละ 8 ถูกเลี้ยงดูจากบิดามารดาทั้งคู่ร้อยละ 67, บิดาหรือมารดาคนเดียวคนหนึ่งร้อยละ 20 ที่เหลือถูกเลี้ยงดูโดยญาติร้อยละ 12 ความรู้สึกไม่พอใจคนในครอบครัวมีร้อยละ 20 และรู้สึกไม่พอใจบิดาและญาติมีจำนวนร้อยละ 30 เท่ากัน ส่วนไม่พอใจมารดามีร้อยละ 20 ที่เหลือเป็นมารดาเลี้ยงและพี่น้อง กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกว่าการครอบครัวย่ำแย่และมีความสุขมีสูงถึงร้อยละ 58 รู้สึกเฉย ๆ ไม่มีปัญหาหรือร้อยละ 20 ส่วนที่รู้สึกไม่พอใจและคิดว่าครอบครัวไม่เข้าใจคนมีร้อยละ 11 นักเรียนมีเรื่องไม่สบายใจในครอบครัวร้อยละ 27, ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่บิดามารดา ไม่ปรองดองกันร้อยละ 33.3 บิดาดื่มเหล้าและบ่นว่าร้อยละ 17.4 ในกลุ่มที่ครอบครัวมีเรื่องที่ทำให้ไม่สบายใจจะอยู่กับบิดามารดาเพียงร้อยละ 59.3 และเกือบครึ่งจะไม่ชอบคนในครอบครัวและจะมีเพียงร้อยละ 6 เท่านั้น ซึ่งมีความรู้สึกว่าการครอบครัวย่ำแย่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เมื่อมีปัญหาจะปรึกษาเพื่อนร้อยละ 39 ปรึกษามารดา ญาติพี่น้องและครูรวมกันร้อยละ 51 ไม่ปรึกษาใครเลยร้อยละ 9

ส่วนผู้ที่ทำงานแล้วนั้น ใช้ยาบ้าเพื่อให้สามารถทำงานได้มากขึ้น ทนขึ้น ไม่เหน็ดเหนื่อย แต่เมื่อเสพมากขึ้นสุขภาพเสื่อมโทรมจนทำงานไม่ไหว ขาดงานบ่อย ในขณะที่ต้องใช้เงินมากขึ้นเพื่อซื้อยาเสพติด ทำให้ต้องหาทางอื่นในการหาเงิน เช่น หยิบยืมจากญาติพี่น้อง หรือขโมยของคนรอบข้างไปขาย ตลอดจนเปลี่ยนสถานะเป็นผู้ขายยาเสพติดเองเพื่อหาเงินให้พอเพียงต่อปริมาณยาเสพติดที่ต้องเสพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิสร วิศาล (2545) พบว่าเกิดผลกระทบในหลายด้าน คือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้เสพโดยตรง ทางร่างกาย พบว่าร่างกายทรุดโทรม เบื่อ

อาหาร ขอบคาล้า มือไม้สั้น อารมณ์หงุดหงิด บางรายถึงกับคุมสติไม่อยู่ มีการทำร้ายตัวเอง ด้านพฤติกรรม เก็บตัว ไม่สูงส่งกับใคร ไม่กล้าสู้สายตากับบุคคลทั่วไป จับกลุ่มกันเฉพาะในหมู่ผู้เสพ มีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ชอบเถียงโดยไร้เหตุผล ขาดเรียนหรือขาดงานบ่อย ทำให้มีผลต่อการเรียน และหน้าที่การงาน

3. กระบวนการที่นำมาสู่การบำบัด

จุดหักเหที่นำมาสู่การเข้ารับการบำบัดรักษา ของกลุ่มตัวอย่างนั้น 4 คน ถูกบังคับให้มาบำบัดจากการถูกดำเนินคดี และ 1 คน มีความยินดีเข้ารับการบำบัดด้วยตนเอง แต่ทุกคนมีความตั้งใจที่จะเลิกเสพยาเสพติด และคิดว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะสามารถเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างเด็ดขาด และเพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดเมื่อผ่านการบำบัดเรียบร้อยแล้ว สามารถกลับเข้าไปอยู่ร่วมกับสังคมปกติ สามารถใช้ชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุขและที่สำคัญ คือ เลิกยาเสพติดได้อย่างเด็ดขาดไม่ต้องหันกลับเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและต้องเป็นผู้ต้องหา หรือต้องกับเข้ามารับการบำบัดอีก ส่วนปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจเข้ารับการบำบัด ที่สำคัญคือ ครอบครัวของผู้ติดยาเสพติด ให้การสนับสนุน อยากให้เลิกยาเสพติด กลัวว่าจะถูกตำรวจจับและดำเนินคดี และทุกครอบครัวยินดีให้อภัยกับตัวผู้เสพยา โดยบางครอบครัวติดต่อหาที่เข้ารับการบำบัด หรือบางครอบครัวมาเยี่ยมเสมอเมื่อมีโอกาสในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง และจัดเตรียมเรื่องที่เรียน ที่ทำงานให้หลังจากที่ออกจากโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองแล้ว ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพแล้ว ไม่อยากเสียงานดี ๆ ที่ทำอยู่ และได้รับความเมตตาจากเจ้าของกิจการเสมอ ทั้งเรื่องการประกันตัว การให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ รวมถึงการให้กลับเข้าทำงานในที่เดิม ตำแหน่งเดิมหลังพ้นจากการบำบัด ส่วนด้านคู่รัก หรือคู่สมรส มีเพียงคนเดียวเท่านั้นที่คู่รักให้อภัยและกลับมาคบหาเป็นคู่รักอีก ส่วนคนอื่น ๆ เมื่อแยกทางกันแล้ว คู่สมรสไม่กลับมาครองคู่อีก ส่วนคนที่กำลังศึกษาอยู่ หลังจากที่ได้รับการอภัยจากบิดามารดา ไม่อยากให้เสียใจเป็นทุกข์ ยินดีเข้ารับการบำบัดโดยสมัครใจ และอยากกลับไปศึกษาเล่าเรียนใหม่ตลอดจนนโยบายจากรัฐบาลที่เอาจริง เอาจัง มีการปราบปรามอย่างต่อเนื่อง เพิ่มโทษผู้ค้ายาเสพติด มีมาตรการป้องปรามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกมาอย่างสม่ำเสมอ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิสร วิศาล (2545, หน้า 149) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลหลากหลายในการตัดสินใจเข้ารับการบำบัดรักษา ทั้งอยากเลิกเสพยาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เข้ารับการบำบัดเพื่อผู้อื่นเข้ารับการบำบัดด้วยเหตุผลถึงถูกบังคับ โดยมีเงื่อนไขหลัก และเงื่อนไขรอง ดังนี้ คือ เงื่อนไขหลัก ความตั้งใจที่จะเลิกยาเอง ความรัก ความสงสารที่มีต่อ บิดา มารดา เงื่อนไขรอง ใช้เป็นช่องทางในการหลีกเลี่ยงการดำเนินคดี ความเกรงกลัวว่าจะโดนจับกุม การเห็นแบบอย่างจากคนที่ผ่านการบำบัดมาแล้ว ความเกรงใจต่อผู้นำชุมชน ต้องการเรียนรู้ถึงหลักสูตรในการอบรมบำบัดรักษาว่าเป็นอย่างไร ต้องการให้ชุมชนยอมรับว่าเขาสามารถเลิกยาได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ที่ติดยาบ้าเพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตจนถึงการตัดสินใจเข้ารับการบำบัดในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ซึ่งเป็นแนวคิดในการพัฒนาคนของรัฐบาลโดยมอบหมายให้ทางกองทัพมีส่วนร่วมในการดำเนินการบำบัด แทนการจำคุกซึ่งก่อผลลบมากกว่าผลดี มีระยะเวลา 6 เดือน โดยในระหว่างที่อยู่ในโรงเรียนผู้ติดยาบ้าได้เรียนรู้ถึงความมีระเบียบวินัย ความอดทน แนวคิดในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ติดตามจนผู้รับการบำบัดออกจากโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ สภาพชีวิตการทำงาน ครอบครัว ตลอดจนสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม เพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้ติดตามผลการบำบัดในระยะยาว ดังนั้นจะเป็นการดียิ่งยิ่งที่ทางโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองจะมีการติดตามผลผู้เข้ารับการบำบัดว่า มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร มีการติดยาบ้าซ้ำหรือไม่ โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมคุมประพฤติ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์ หน่วยบำบัดยาเสพติดของโรงพยาบาล เพื่อศึกษาสภาพชีวิตของผู้ติดยาบ้าทั้งก่อนเข้ารับการบำบัด วิถีชีวิตในระหว่างติดยาบ้า วิถีชีวิตในระหว่างรับการรักษา และการติดตามผลการบำบัด เพื่อใช้เป็นข้อมูลนำมาปรับปรุงและพัฒนาวิธีการบำบัดให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพในหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบในการบำบัดผู้ติดยาเสพติด เช่น ของกระทรวงสาธารณสุข กรมการปกครอง เป็นต้น
2. อาจมีการเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น ในผู้ติดยาเสพติดหญิง เยาวชน หรือเฉพาะกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ เช่น ผู้ใช้แรงงานในนิคมอุตสาหกรรม แรงงานต่างด้าว ผู้ที่ประกอบอาชีพขนส่ง เป็นต้น
3. ควรมีมาตรการติดตามผลการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับการบำบัดในระยะยาวในเชิงลึกเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาให้การบำบัดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น